

A RECEPCIÓN DA LITERATURA ITALIANA NO ÁMBITO HISPÁNICO

Camps, Assumpta (2014) *Traducción y recepción de la literatura italiana en España*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la UB. 283 p. ISBN: 978-84-475-3776-1.

Assumpta Camps é profesora da Universitat de Barcelona. A súa investigación desenvólvese no ámbito do estudo da recepción italiana e da tradución literaria no Estado español. O volume que presentamos compila unha parte fundamental do seu traballo (revisado e aumentado ou inédito), organizado en dúas amplas liñas de estudo: a tradución e a recepción por un lado e a tradución e a alteridade polo outro.

Na introdución do libro defínese con claridade cal é o enfoque teórico seguido e adoptado pola autora. Na liña de análise de Toury (1980), Lambert (1986), Snell-Hornby (1988), Even-Zohar (1990), Delabastita (1991) e Lefevere (1992), entre outros, Camps considera os estudos de tradución como unha rama da literatura comparada e dos estudos culturais:

Nuestro interés aquí se centra, más bien, en estudiar la operación traslaticia que se ha emprendido en cada caso y el contexto de acogida —literario y sociológico— en el que esta adquiere significado, así como la imagen de esos textos y autores que se ofrecerá a los lectores a través de la traducción resultante (Camps 2014, p. 10).

Logo de presentar os seus presupostos teóricos, a autora ofrece unha achega contemporánea do papel da tradución na recepción da literatura italiana no ámbito hispánico. Os seus traballos xiran arredor da análise das traducións dende o italiano cara ao castelán e catalán realizadas nos séculos XIX e XX. O seu interese vai máis alá dunha análise sobre os fenómenos de tradución porque considera aspectos da recepción crítica fundamentais para entender todo o proceso. A investigación detense no labor das persoas que traducen e na estratexia adoptada, mesmo na táctica e intereses perseguidos polos diferentes axentes mediadores que realizan a encarga.

Na primeira parte do volume, a italianista revisa a complexa recepción en catalán e/ou en castelán de autores como Giovanni Pascoli, Giosuè Caducci, Umberto Saba, Carlo Emilio Gadda, Dino Buzzati, Manzoni (parte da súa obra) e analiza o transvase dun fragmento dos *Canti* de Leopardi. Trátase da sección máis extensa do libro na que a investigadora dá mostra da súa capacidade de traballo e de (re)lectura (auto)crítica. Así, os diferentes capítulos revisan, critican e actualizan as diferentes interpretacións realizadas sobre a recepción da literatura italiana no ámbito hispánico coa intención de contribuír á tradición deses estudos e completar un percorrido levado a cabo durante tres décadas na análise crítica da fortuna da literatura italiana dentro do Estado español.

Na segunda parte da monografía Camps reflexiona ao longo de varios capítulos sobre a tradución e o xénero, así como a vinculación da disciplina cos estudos poscoloniais. No capítulo titulado «Traducir la escritura de mujeres hoy», a autora incide no percorrido histórico que condiciona o carácter feminino e «secundario» outorgado á tradución:

[...] creatividad, autoría y actitud activa se asimilan tradicionalmente a lo masculino, mientras que reproducción, traducción y papel pasivo pasan a atribuirse a lo femenino (Camps 2014, p. 206).

Para a experta, a posición das escolas poscoloniais, como a brasileira, e as feministas como a canadense están estreitamente

vinculadas. As teorías feministas sobre tradución, ademais de tratar sobre que autoras se traducen e que motiva a súa escolla, quen traduce e para quen se traduce; tamén se interesan polas estratexias que permiten cambiar o uso da linguaxe e os valores socioculturais que tradicionalmente discriminan a muller. E a escola antropófaga de Augusto de Campos e Oswald de Andrade reconcíliase con eses enfoques ao reclamar a apropiación do texto orixinal para ser «carnalizado», isto é, reivindica a tradución como un fenómeno que permite cuestionar o establecido, a cultura dominante e as relacións culturais de carácter colonial.

Como ben apunta a profesora Camps nas primeiras páxinas do libro, o carácter misceláneo do libro non impide percibir a existencia dun eixo central que artella e cohesiona todo o texto, o do estudo da tradución e recepción literarias. Así, na segunda parte analiza a recepción das escritoras italianas que comezan a ser coñecidas no espazo ibérico na última década do século pasado. O estudo ofrece un exhaustivo repertorio de obras e autorías e busca explicacións á ausencia de moitas autorías e a existencia de lagoas de obras importantes, tanto en catalán como en castelán, atribuídas fundamentalmente a criterios comerciais¹. Para a profesora Camps, a relevancia do xénero no proceso de transmisión dunha obra literaria é fundamental e propón ampliar a investigación neste campo ao coñecemento das operacións tradutoras. Neste sentido, no volume hai un capítulo dedicado ao labor tradutolóxico de Maria Aurèlia Capmany e a influencia que exerceron os narradores italianos na súa escrita, na temática tratada e no estilo adoptado.

O volume péchase co capítulo dedicado a cuestionar as relacións de marxe e centro nos países de ámbito poscolonial a partir da lectura renovada da obra de Francesco Petrarca no ámbito hispánico. A autora recupera un traballo de Silvia Albertazzi (2000) para indicar que xa non nos atopamos na fase de reprodución do modelo europeo nin no da asimilación do sistema de valores da metrópole. O rexeitamento do canon occidental leva a unha etapa de síntese na cal se funden o pasado indíxena coa imposición herdada. Este fenómeno aparece definido como: «un proceso que corre parejo al des-

1 Véxase o artigo de Assumpta Camps no apartado dedicado a Teoría e historia da tradución neste mesmo número.

cubrimiento de la propia voz literaria y de la propia identidad cultural» (p. 254).

A reflexión que pon cabo ao texto permite entender o fío condutor do mesmo e o sentido xeral da monografía. Coincidimos coa especialista na necesidade de reconsiderar as lecturas realizadas dos textos clásicos á luz de novas consideracións teóricas contemporáneas como as expostas no marco dos enfoques teóricos poscoloniais e nun contexto cada vez máis mundializado.

Ana Luna Alonso
Universidade de Vigo
aluna@uvigo.es

Bibliografía

- ALBERTAZZI, Silvia. 2000. *Lo sguardo dell'Altro. Le letterature postcoloniali*. Roma: Carocci. 2000.
- DE ANDRADE, Oswald. 1928. "Manifesto antropófago". *Revista de Antropofagia*, Ano I, No. I, maio de 1928. En: <http://www.letras.ufmg.br/profs/sergioalcides/dados/arquivos/manifesoantropofago.pdf> (Consulta 05/10/2014). 1928.
- DELABASTITA, Dirk. 1991. "A false opposition in translation studies: theoretical versus / and historical approaches". *Target*, vol. 3, nº 2, pp. 137-152. 1991.
- DE CAMPOS, Augusto. 1978. *Verso, reverso, controverso*. São Paulo: Perspectiva. 1978.
- EVEN-ZOHAR, Itamar. 1990. "Polysystem Studies". *Poetics Today* 11, 1. 1990.
- LAMBERT, José. 1986. "Les relations littéraires internationales comme problème de réception". *Oeuvres et Critiques* II, 2, pp. 173-189. 1986.
- LEFEVERE, André. 1992. *Translation rewriting, and the manipulation of literary fame*. Londres, Nova York: Routledge. 1992.
- SNELL-HORNBY, Mary. 1988. *Translation studies. An integrated approach*. Amsterdam, Philadelfia: John Benjamins. 1988.

TOURY, Gideon. 1980. *In search of a theory of translation*. Tel Aviv: The Porter Institute for Poetics and Semiotics. Tel Aviv University. 1980.

